

Centraal Planbureau
Planbureau voor de Leefomgeving

Effecten op
economie
en milieu

Hoofdstuk 13
bijlage
ChristenUnie

Keuzes in Kaart
2013-2017

*Een analyse van tien
verkiezingsprogramma's*

13.8 ChristenUnie

Deze paragraaf geeft een gedetailleerd overzicht van de door de ChristenUnie voorgestelde maatregelen en hun effecten op de overheidsfinanciën. De bedragen zijn ex ante, in prijzen 2012 en betreffen allemaal afwijkingen ten opzichte van het basispad zoals weergegeven in De Nederlandse economie tot en met 2017.⁵³

13.8.1 Ombuigingen ChristenUnie

De ChristenUnie buigt 16,2 mld euro in 2017 om op de collectieve uitgaven.

Arbeidsvoorwaarden collectieve sector

- De nullijn voor de ambtenarensalarissen in 2014 leidt tot een ombuiging van 1,0 mld euro in 2017. De maatregel heeft geen structureel effect. (ChrU_100)
- De ChristenUnie verlaagt de norm voor topsalarissen in de collectieve sector. Dit levert een ombuiging van 0,1 mld euro op. (ChrU_105)

⁵³ Merk op dat de genoemde bruto bedragen niet altijd direct gerelateerd zijn aan de budgettaire omvang van de specifieke beleidswijzigingen. De reden is dat bij wijzigingen ten opzichte van het Begrotingsakkoord 2013 technisch niet de netto wijziging is ingeboekt, maar een dubbele boeking heeft plaatsgevonden: enerzijds de volledige terugboeking van het betreffende onderdeel uit het Begrotingsakkoord 2013 en anderzijds de boeking van een eventueel alternatief beleidsvoorstel.

Openbaar bestuur

De ChristenUnie bezuinigt 2,2 mld euro op de bestuur- en apparaatkosten bij rijk, lokaal bestuur en zbo's zoals UWV (inclusief een tijdelijk besparingsverlies van ruim 20%). Deze ombuigingen hebben vooral betrekking op de functie openbaar bestuur, maar slaan ten dele ook neer bij de functies veiligheid (bijvoorbeeld Dienst Justitiële inrichtingen en ondersteuning voor de rechtspraak), defensie (bijvoorbeeld defensie telematica organisatie) en bereikbaarheid (Rijkswaterstaat), waardoor bij de functie Openbaar bestuur een besparing van 1,8 mld euro resteert.

- Bij het Rijk en zbo's worden de uitgaven bij het openbaar bestuur taakstellend met 0,6 mld euro beperkt. De ChristenUnie wil onder meer besparen op ict bij de belastingdienst en diplomatie afslanken. (ChrU_102, ChrU_140)
- Bij het lokaal bestuur wil de ChristenUnie 1,2 mld euro korten op het gemeente- en provinciefonds, rekeninghoudend met de vermogenspositie van provincies en met gebruikmaking van benchmarking. (ChrU_103)

Veiligheid

- De rechtsbijstand wordt overgeheveld naar de advocatuur (0,4 mld euro). (ChrU_112)
- Een deel van de korting op het apparaat slaat neer bij de uitvoerende diensten van de ministeries van Veiligheid en Justitie en Binnenlandse Zaken (0,3 mld euro). (ChrU_103)
- De ChristenUnie decentraliseert de Justitiële Jeugdinstellingen en de Raad voor de kindbescherming en legt hierbij een taakstellende korting van 0,1 mld euro op. (ChrU_118)

Defensie

- Een beperkt deel van de apparaatkorting slaat neer bij defensie. (ChrU_102)

Bereikbaarheid

- Bezuiniging op wegen van 0,2 mld euro in 2017. (ChrU_665)
- Daarnaast leidt de apparaatkorting tot een beperkte besparing op de functie bereikbaarheid (met name Rijkswaterstaat). (ChrU_102)

Milieu

- Via diverse financiële arrangementen zoals het in rekening brengen van de MER en het uitgeven van gebiedsconcessies e.d., wordt een beperkte ombuiging bereikt. (ChrU_656)

Onderwijs

- De ChristenUnie buigt 0,2 mld euro om in 2017 en structureel 0,3 mld euro door de klassen in het primair onderwijs te vergroten. (ChrU_229)
- De regeling impulsgebieden wordt afgeschaft. Hierdoor wordt 0,1 mld euro bezuinigd op achterstandsmiddelen voor scholen in specifieke postcodegebieden. (ChrU_233)

- Het verdeelmodel voor de bekostiging van scholen in het primair onderwijs wordt vereenvoudigd inclusief een lumpsumkorting. Daarnaast beperkt de ChristenUnie het aantal subsidies. Dit bespaart 0,1 mld euro (ChrU_234, ChrU_223).
- De ChristenUnie wil de uitwonende beurs beperken met 0,1 mld euro door studenten die woonachtig zijn in de omgeving van hun ouderlijk huis niet langer voor een uitwonende beurs in aanmerking te laten komen. (ChrU_225)
- De ChristenUnie vermindert het aantal opleidingen in het mbo en in het hoger onderwijs en buigt zodoende 0,1 mld euro om. (ChrU_222, ChrU_224)
- Kunstopleidingen gaan selecteren aan de poort waardoor minder studenten deelnemen. Hiermee wordt 0,1 mld euro bespaard. (ChrU_230)
- Het bekostigingsmodel in het voortgezet onderwijs wordt vereenvoudigd (0,1 mld euro). In de bekostigingssystematiek komen leerlingkenmerken centraal te staan in plaats van schoolkenmerken. (ChrU_221)
- De ChristenUnie wil het zittenblijven beperken en de doorstroom bevorderen en buigt zodoende 0,1 mld euro om. (ChrU_220)
- Alle mbo'ers, hbo'ers en wo'ers krijgen op het reizen met het ov een korting van circa 80-90% op het reguliere tarief, minderjarige mbo-studenten gaan aanmerkelijk goedkoper reizen. De maatregel wordt budgetneutraal ingevoerd per 2016. (ChrU_228)

Zorg

- Verschillende eigen bijdragen worden verhoogd, o.a. voor de jeugdopvang, de eigen bijdrage voor de rolstoelen en de extramurale eigen bijdrage voor de AWBZ. Het percentage van de vermogensinkomens-bijtelling in de AWBZ wordt verhoogd van 12% naar 16%. De extra opbrengst bedraagt 0,2 mld euro. (ChrU_206, ChrU_341, ChrU_344, ChrU_338).
- Voor begeleiding en persoonlijke verzorging gaat de norm voor gebruikelijke zorg omhoog van 60 naar 90 minuten per week. Dat betekent dat de hoeveelheid verleende zorg met 6% afneemt. Naast het aanpassen van de AWBZ-indicatie worden de budgetten diensovereenkomstig gekort. Binnen de WMO wordt de huishoudelijke verzorging afgeschaft. Voor een aantal gevallen wordt dit gecompenseerd. Het beperken van het aantal zorguren voor deze drie functies levert een besparing op van 1,6 mld euro. (ChrU_334, ChrU_343).
- De uitvoering van zowel de intra als de extramurale verpleging en verzorging zal worden overgeheveld naar de gemeenten, waarbij de aanspraken de vorm krijgen van een voorziening in plaats van een verzekerd recht. De GHZ en GGZ worden ondergebracht in een romp-AWBZ, waarbij de aanspraken de vorm krijgen van een voorziening. De zorgzwaartepakketten voor de V&V en de GGZ 4 worden geëxtramuraliseerd. Mede door het voorzieningskarakter kunnen gemeenten meer maatwerk leveren, zodat een besparing kan worden geboekt van 0,6 mld euro. Dat wil ook zeggen dat de AWBZ niet uitgevoerd gaat worden door de zorgverzekeraars. Dit levert een besparing op van 0,5 mld euro. (ChrU_331, ChrU_335, ChrU_346)
- De pgb-tarieven worden verlaagd met 2%. Dit levert een besparing op van 0,1 mld euro (ChrU_345).

- De subsidies aan de MEE-instellingen worden stopgezet. Dit levert een besparing op van 0,2 mld euro (ChrU_332)
- Verbetering van de gereguleerde marktwerking levert een besparing van op 0,1 mld euro in 2017 en een structurele besparing van 0,3 mld euro. Door versterking van het MBI wordt de volumegroei van de ziekenhuizen beperkt tot 2% per jaar. De opbrengst hiervan bedraagt 0,5 mld euro. (ChrU_304, ChrU_308)
- Met een aantal additionele maatregelen bespaart de ChristenUnie 0,3 mld euro in 2017 en 0,5 mld euro structureel. Dit betreft een korting van 10% op de academische component via aanbesteding van top-referente zorg, het overhevelen van diagnostische zorg van de 2e lijn naar de 1e lijn, het maken van prijs/volume afspraken door de overheid voor geneesmiddelen, een scherpere inkoop van medische technologie en het harmoniseren van vervolgopleiding van medische studenten tot arts naar EU normen. (ChrU_324, ChrU_327, ChrU_321, ChrU_322, ChrU_800)
- De ChristenUnie wil een stringenter pakketbeleid gaan voeren, haalt een aantal geneesmiddelen en hulpmiddelen uit het pakket en treft maatregelen om overmedicatie tegen te gaan. Deze pakketmaatregelen leveren een besparing op van 0,5 mld euro. (ChrU_300, ChrU_309, ChrU_310, ChrU_307)
- De verlaging van de inkomens van medische specialisten en topinkomens van bestuurders geven een ombuiging van 0,2 mld euro. (ChrU_305, ChrU_337)
- De eigen betalingen worden verhoogd met 0,9 mld euro. De ChristenUnie introduceert boven op het eigen risico van 350 euro uit het basispad een procentuele eigen bijdrage van 150 euro. Hierbij betalen verzekerden 10% van de uitgaven boven de 350 euro zelf tot een maximum van 150 euro per jaar. De opbrengsten inclusief extra administratieve kosten bedragen 0,6 mld euro. Naast de verhoging van het eigen risico gaan verzekerden een eigen bijdrage betalen van 25% van de kosten voor een bezoek aan de huisartsenpost, 25 euro bij bezoek aan spoedeisende eerste hulpdiensten en 25 euro bij een eerste bezoek aan een polikliniek. Verder zal er een eigen bijdrage gevraagd worden bij prenatale screening, soa-bestrijding en HPV-vaccinatie. (ChrU_318, ChrU_319, ChrU_323, ChrU_805)
- Door integratie van WTCG, TOG en CER wordt 0,1 mld euro bespaard. (ChrU_342)
- Door minder jongeren op te vangen in de gesloten jeugdzorg wordt er 0,1 mld euro bespaard. (ChrU_320)
- De ombuigingen overlappen elkaar gedeeltelijk waardoor er een besparingsverlies optreedt van 0,2 mld euro. (ChrU_314)

Sociale zekerheid

- Voor de zorgtoeslag, de kinderopvangtoeslag en het kindgebonden budget gaat een vermogenstoets gelden. Vanaf een vermogen van 40.000 euro (in box 3) vervalt het recht op toeslagen. De besparing bedraagt 1,1 mld euro. (ChrU_400, ChrU_200)
- De ChristenUnie vult de hervorming van het ontslagstelsel uit het Begrotingsakkoord aan met een aantal wijzigingen. De opzegtermijn wordt verlengd, afhankelijk van de lengte van het dienstverband, tot maximaal twaalf maanden. Gedurende deze opzegtermijn moeten werkgever en werknemer zich inzetten voor de transitie naar een andere baan. Als de werkgever in gebreke blijft en slechts een deel van de

opzegtermijn benut om werknemers te geleiden naar ander werk, moet hij de resterende maanden betalen als ontslagvergoeding. De termijnen ontslagvergoeding die overblijven na het vinden van een baan worden verdeeld over werkgever en werknemer. Deze maatregel leidt tot een besparing op WW-uitgaven van 0,7 mld euro in 2017. Daarnaast wordt de opbouw van de WW verlaagd naar 0,75 maand per gewerkt jaar. Door de lagere instroom in de WW levert de maatregel een besparing op van 0,4 mld in 2017. (ChrU_404)

- Verlagen kinderopvangtoeslag: de eigen bijdrage voor de kinderopvangtoeslag wordt verhoogd, de toeslagtabel voor het eerste kind wordt proportioneel verlaagd en voor het tweede kind versoberd voor hoge inkomens. De besparing bedraagt 0,4 mld euro. (ChrU_402)
- De ChristenUnie voert de Wet Werken naar Vermogen in, exclusief een efficiencykorting op het ontschotte re-integratiebudget. Dit levert in 2017 een besparing op van 0,3 mld euro. Deze loopt na 2017 op tot 1,8 mld euro structureel. (ChrU_422)
- Verlagen Bijstand: de hoogte van de WWB-toeslag voor alleenstaande ouders wordt afgebouwd van 20% naar 10% van het minimumloon. De WWB-uitkering voor alleenstaande ouders gaat daarmee van 90% naar 80% van het minimumloon. De ombuiging bedraagt 0,3 mld euro. (ChrU_421)
- Vermogenstoets kinderbijslag: voor de kinderbijslag gaat een vermogenstoets gelden. Vanaf een vermogen van 80.000 euro boven het heffingsvrij vermogen in box 3 vervalt het recht op kinderbijslag. De besparing bedraagt 0,2 mld euro. (ChrU_425)
- De ChristenUnie beperkt de toegang van tweeverdieners tot de WAJONG en WIA tot anderhalve uitkering per huishouden. Dit levert in 2017 een besparing op van 0,2 mld euro. Deze loopt na 2017 op tot 0,5 mld euro structureel. (ChrU_409)
- De ChristenUnie neemt het wetsvoorstel modernisering Ziektewet over. De besparing bedraagt 0,2 mld euro in 2017 en 0,3 mld euro structureel. Dit wetsvoorstel was nog niet opgenomen in het basispad. (ChrU_426)
- De ChristenUnie draait het belasten van de reiskostenvergoeding gedeeltelijk terug. Hierdoor neemt het premieplichtig inkomen af, waardoor ook de WW- en WAO-aanspraken afnemen. De resulterende ombuiging loopt op tot 0,1 mld euro. (ChrU_660)
- De koopkrachtaanvulling voor AOW'ers (MKOB) wordt afgeschaft voor AOW-gerechtigden met een aanvullend pensioen boven 40.000 euro. Hiermee wordt 0,1 mld euro bespaard. (ChrU_432)
- De ChristenUnie past de regelgeving rondom alimentatie zo aan dat meer alimentatie wordt betaald. Hierdoor dalen de bijstandsuitgaven met 0,1 mld euro. (ChrU_205)
- De ChristenUnie verlaagt de AO-tegemoetkoming met 130 euro bruto. Als gevolg resulteert een besparing van 0,1 mld euro. (ChrU_410)
- Zorgtoeslag: de standaardpremie wordt gelijk gesteld aan de gemiddelde prijs van naturapolissen. De ombuiging bedraagt in totaal 0,1 mld euro. (ChrU_801)
- De ChristenUnie legt een taakstelling op in de begeleiding WSW ter grootte van 5% van het macrobudget. Dit levert 0,1 mld euro besparing in 2017. Aangezien de WSW

wordt afgeschaft met de invoering van de Wet Werken naar Vermogen, is hier geen sprake van een structurele besparing. (ChrU_423)

Overdrachten aan bedrijven

- De ChristenUnie buigt 0,6 mld euro in 2017 om op het gebied van subsidies. Het betreft een algemene subsidietaakstelling en gaat daarmee niet alleen om subsidies naar bedrijven, maar ook om subsidies naar bijvoorbeeld het maatschappelijke middenveld. (ChrU_106, ChrU_130)

Uitgaven overig

- De niet-belastingmiddelen van de overheid worden vergroot door: de opbrengst van fraudebestrijding (0,1 mld euro), het verhogen van de heffings- en invorderingsrente (0,1 mld euro), het verhogen van de griffierechten voor de hogere inkomens (0,1 mld euro), hogere boetes voor het te laat betalen van de motorrijtuigenbelasting (0,1 mld euro), het deels doorberekenen van de kosten van strafzaken en detentie aan de veroorzaker (0,1 mld euro), het doorberekenen van toezicht (0,1 mld euro) en een hogere concessievergoeding voor het hoofdrailnet (0,1 mld euro). (ChrU_115_b, ChrU_155, ChrU_111, ChrU_153, ChrU_116, ChrU_104 en ChrU_671).
- Het beperken van taken van PBO's leidt tot een verlaging van de uitgaven met 0,1 mld euro. (ChrU_610_b)

Tabel 13.36 Ombuigingen in 2017, ex ante, mld euro

Maatregel	Bedrag
Arbeidsvoorwaarden collectieve sector	1,1
Nullijn 2014 (ChrU_100)	1,0
Verlaging topsalarissen (ChrU_105)	0,1
Openbaar bestuur	1,8
Apparaatkorting Rijk en zbo's (ChrU_102,140)	0,6
Apparaatkorting decentrale overheden (ChrU_103)	1,2
Veiligheid	0,7
Rechtsbijstand naar advocatuur (ChrU_112)	0,4
Apparaatkorting: deel veiligheid (ChrU_103)	0,3
Taakstelling justitie (ChrU_118)	0,1
Defensie (ChrU_102)	0,0
Bereikbaarheid	0,2
Minder geld voor wegen (ChrU_665)	0,2
Apparaatkorting: deel bereikbaarheid (ChrU_102)	0,0
Milieu (ChrU_656)	0,0
Onderwijs	0,9
Grotere klassen in de onderbouw (ChrU_229)	0,2
Overig (ChrU_233, 223, 224, 221, 220, 222, 225, 228, 230)	0,7
Zorg	5,9
Verhoging eigen bijdragen AWBZ/WMO en jeugdzorg (ChrU_206, 341, 344, 338)	0,2
Beperking extramurale AWBZ en WMO zorg (ChrU_334, 343)	1,6
Overhevelen zorg van AWBZ naar gemeenten, exclusief gehandicaptenzorg (ChrU_331, 335,346)	1,1
Verlaging PGB-tarieven (ChrU_345)	0,1
Stopzetten subsidies MEE-instellingen (ChrU_332)	0,2
Uitwerken gereguleerde marktwerking (ChrU_304, 308)	0,6
Diverse Zvw maatregelen (ChrU_324, 327, 321, 322, 800)	0,5
Inperking verzekerd pakket (ChrU_300, 309, 310, 307)	0,5

Verlaging norminkomens specialisten en bestuurders (ChrU_305, 337)	0,2
Verhoging eigen betalingen Zwv (ChrU_318, 319, 323, 805)	0,9
Overig (ChrU_314, 320, 342)	0,0
Sociale zekerheid	4,4
Vermogenstoets toeslagen (ChrU_400, 200)	1,1
WW maatregel (ChrU_404)	1,1
Beperking kinderopvangtoeslag (ChrU_402)	0,4
Wet werken naar vermogen (ChrU_422)	0,3
Verlaging kop op bijstand (ChrU_421)	0,3
Vermogenstoets kinderbijslag (ChrU_425)	0,2
Beperking WAJONG en WIA (ChrU_409)	0,2
Modernisering ziektewet (ChrU_426)	0,2
Overig (ChrU_423, 432, 205, 410, 660, 801)	0,6
Overdrachten aan bedrijven	0,6
Taakstelling subsidies (ChrU_106, 130)	0,6
Overige uitgaven	0,6
Verhoging niet-belastingmiddelen (ChrU_115, 155, 111, 153, 116, 104, 671)	0,5
Beperking taken PBO's (ChrU_610)	0,1
Totaal	16,2

13.8.2 Intensiveringen ChristenUnie

De ChristenUnie trekt 5,3 mld euro in 2017 uit voor extra collectieve uitgaven.

Veiligheid

- De ChristenUnie vergroot het aantal agenten met 3.000 (0,3 mld euro). (ChrU_110)
- De ChristenUnie trekt 0,1 mld euro uit voor fraudebestrijding. (ChrU_115)

Defensie

- De ChristenUnie vergroot de uitgaven aan defensie met 0,1 mld euro. (ChrU_142)

Bereikbaarheid

- De invoering van de kilometerheffing voor vrachtwagens leidt tot een intensivering van 0,1 mld euro in 2017. Dit effect is niet structureel. (ChrU_663)
- Intensivering in regionaal ov, nieuwe (trein-) stations en fietssnelwegen van 0,1 mld euro in 2017. (ChrU_667)
- De ChristenUnie stelt 0,1 mld euro extra beschikbaar voor investeren in waterveiligheid (Deltaprogramma, hoofdwaterbeschermingsmaatregelen) via waterschappen in 2017. (ChrU_669)
- Aanleg sluiskolken voor de binnenvaart en intensivering voor het reduceren van overlast van spoorse doorsnijdingen van in totaal 0,1 mld euro in 2015 en 2016. Andere jaren en structureel nul. (ChrU_666, ChrU_668)

Milieu

- De ChristenUnie intensificeert de SDE+ om de doelstelling van 17% hernieuwbare energie volgens de Europese definitie in 2020 te bereiken. De uitbreiding van SDE+ subsidies heeft een negatief EMU effect van 1,3 mld euro in 2017 (2,0 mld euro structureel). (ChrU_628)

- Onder andere om het buitengebied te ontlasten, investeert de ChristenUnie 0,1 mld euro in projecten voor binnenstedelijk bouwen (ChrU_650).
- Voor landschap, natuur en waterkwaliteit komt 0,1 mld euro beschikbaar (ChrU_652, ChrU_653).
- Aan de herstructurering en herinrichting van oude bedrijventerreinen wordt 0,1 mld euro besteed (ChrU_651).

Onderwijs

- De middelen voor scholing van leraren in het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en het mbo worden verhoogd met 0,3 mld euro en beginnende docenten ontvangen extra begeleiding (0,1 mld euro). (ChrU_216, ChrU_231)
- De ChristenUnie intensiveert 0,2 mld euro op voor- en vroegschoolse educatie met als doel uitbreiding van de doelgroep en kwaliteitsverbetering door hoger geschoolde leid(st)ers. (ChrU_210)
- De lumpsum voor scholen in krimpgebieden wordt met 0,2 mld euro verhoogd. (ChrU_213)
- De ChristenUnie wil het techniekonderwijs stimuleren en 6-jarige vakopleidingen creëren. Zij trekken hier 0,2 mld euro voor uit. (ChrU_217 en ChrU_218)
- De ChristenUnie trekt 0,1 mld euro uit om het aanbod van meerjarige masters te vergroten. (ChrU_212)
- De ChristenUnie zet 0,1 mld euro in op extra onderwijs voor kwetsbare/criminele jongeren en intensieve coaching voor risicoleerlingen om voortijdig schoolverlaten terug te dringen. (ChrU_214 en ChrU_215)
- In het hoger onderwijs zet de ChristenUnie 0,1 mld euro in om de student-docent-ratio te verbeteren. (ChrU_219)
- De ChristenUnie intensiveert 0,1 mld euro in laboratoriumonderzoek en onderzoekscentra. (ChrU_227)
- Om de verbinding tussen het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen te bevorderen breidt de ChristenUnie de TOA (Transfer Onderwijs en Arbeidsmarkt) uit met 0,1 mld euro. (ChrU_605)
- In de institutionele sfeer wil de Christenunie toegankelijke informatie verschaffen over de kwaliteit van basisscholen en scholen in het voortgezet onderwijs aan ouders van leerlingen met een lage sociaaleconomische achtergrond en de transparantie over de kwaliteit van opleidingen vergroten. (ChrU_235)

Zorg

- De ChristenUnie draait de inperking van het basispakket, op basis van het criterium lage ziektelast, terug voor een bedrag van 0,5 mrd euro. (ChrU_802)
- Er wordt een bedrag van 0,1 mld euro uitgetrokken voor cliëntondersteuning (ChrU_333).

Sociale zekerheid

- Verhogen kinderbijslag: de kinderbijslag wordt gelijk voor alle leeftijden en er wordt 0,3 mld euro per jaar extra aan uitgegeven. Hierdoor gaat de kinderbijslag voor jonge kinderen omhoog. (ChrU_201)

- Verhogen kindgebonden budget: de bedragen per kind worden evenredig verhoogd. Hieraan wordt 0,3 mld euro extra uitgegeven. (ChrU_202)
- De ChristenUnie intensificeert 0,2 mld euro in banen waarin werk en opleiding gecombineerd worden. (ChrU_411)
- Huurmarkt: de huren van niet-geliberaliseerde huurwoningen mogen 1% harder stijgen dan in het basispad. Dit leidt tot hogere uitgaven aan huurtoeslag (0,1 mld euro). (ChrU_503)
- Er is sprake van weglek naar toeslagen, oplopend tot in totaal 0,1 mld euro in 2017. (ChrU_400, ChrU_409, ChrU_410, ChrU_421, ChrU_422)

Overdrachten aan bedrijven

- De ChristenUnie verdubbelt de omvang van het innovatiefonds mkb+. Dit betekent een intensivering van 0,1 mld euro. (ChrU_604)

Internationale samenwerking

- De ChristenUnie verhoogt de uitgaven aan ontwikkelingssamenwerking met 0,2 mld euro. (ChrU_141)

Tabel 13.37 Intensiveringen in 2017, ex ante, mld euro

Maatregel	Bedrag
Arbeidsvoorwaarden collectieve sector	0,0
Openbaar bestuur	0,0
Veiligheid	0,4
Intensivering politie (ChrU_110)	0,3
Fraudebestrijding (ChrU_115)	0,1
Defensie (ChrU_142)	0,1
Bereikbaarheid	0,3
Investeringskosten kilometerheffing vracht (ChrU_663)	0,1
Overig (ChrU_667, 669)	0,2
Milieu	1,5
SDE+ subsidies (ChrU_628)	1,3
Overig (ChrU_650, 651, 652, 653)	0,3
Onderwijs	1,4
Scholing voor leraren (ChrU_216, 231)	0,4
Voor- en vroegschoolse educatie (ChrU_210)	0,2
Scholen krimpgebieden (ChrU_213)	0,2
Techniekonderwijs (ChrU_217, 218)	0,2
Overig (ChrU_212, 219, 227, 215, 235, 605, 214)	0,5
Zorg	0,6
Uitbreiding verzekerd pakket (ChrU_802)	0,5
Cliëntondersteuning (ChrU_333)	0,1
Sociale zekerheid	0,9
Verhoging Kinderbijslag (ChrU_201)	0,3
Verhoging Kindgebonden budget (ChrU_202)	0,3
Banen werk en opleiding (ChrU_411)	0,2

Overig (ChrU_503, 400, 422, 409, 421, 410)	0,2
Overdrachten aan bedrijven (ChrU_604)	0,1
Internationale samenwerking	0,2
Intensivering ontwikkelingsamenwerking (ChrU_141)	0,2
Overige uitgaven	0,0
Totaal	5,3

13.8.3 Lasten ChristenUnie

De ChristenUnie verhoogt de lasten netto met 3,0 mld euro in 2017. Het gaat hier om de beleidsmatige lastenontwikkeling op EMU-basis (blo). De lastenverhoging is de resultante van een lastenverzwaring van 1,6 mld euro voor bedrijven; een lastenverzwaring van 1,2 mld euro voor gezinnen en een lastenverzwaring van 0,2 mld euro voor het buitenland.

Milieu

- De ChristenUnie verhoogt de energiebelasting in alle schijven 0,5 cent in 2014 en 0,5 cent in 2016. Hierdoor is de opbrengst 1,3 mld euro hoger in 2017. (ChrU_620)
- De ChristenUnie verzwart de lasten met 1,3 mld euro in 2017 (2,0 mld euro structureel) door het verhogen van de SDE+-heffing. (ChrU_628)
- Voor personenauto's en bestelwagens wordt een kilometerheffing ingevoerd. Tegelijk wordt de wegenbelasting afgeschaft en de bpm gehalveerd. Het gemiddelde tarief is zodanig gekozen dat deze maatregel het EMU-saldo verbetert met 0,7 mld euro. (ChrU_661)
- De invoering van een kilometerheffing voor vrachtwagens. De wegenbelasting en het eurovignet worden tegelijk afgeschaft. Met deze heffing wordt structureel 0,7 mld euro per jaar opgehaald. (ChrU_663)
- De ChristenUnie voert vanaf 2015 een inputbelasting in op de productie van grijze stroom op basis van kolen en in mindere mate gas, waardoor de lasten met 0,4 mld euro worden verzwart. (ChrU_621)
- Invoeren van een vliegtuigbelasting voor passagiers met een begin- dan wel eindbestemming in Nederland leidt tot een lastenverzwaring van 0,3 mld euro in 2017. Dit leidt tot een afname van zo'n 10 procent van het aantal passagiers vanaf Schiphol. (ChrU_672)
- De ChristenUnie introduceert een openruimteheffing, waardoor de lasten met 0,2 mld euro worden verzwart. (ChrU_655)
- Afschaffen van de mrb voor oldtimers leidt tot een lastenverzwaring van 0,2 mld euro. (ChrU_670)
- De ChristenUnie beperkt de interactie van de EIA, MIA en Vamil met het ETS en schrappt investeringen met een terugverdientijd korter dan zeven jaar van de lijsten. De lasten worden hierdoor met 0,1 mld euro verzwart. (ChrU_627)
- De ChristenUnie verruimt de salderingsregels voor kleinverbruikers en collectieven. Deze maatregel verlicht de lasten met 0,1 mld euro. (ChrU_629)
- De ChristenUnie verzwart de lasten met 0,1 mld euro door invoering van een heffing op het verbranden van afval. (ChrU_642)

- De ChristenUnie voert vanaf 2013 een energiebesparingsaftrek om het isoleren van particuliere woningen te bevorderen. Deze maatregel is een lastenverlichting van 0,3 mld euro per jaar tot en met 2016. Per 2017 vervalt deze maatregel. (ChrU_626)
- De bijtelling van leaseauto's wordt naast de CO₂-uitstoot ook gekoppeld aan het aantal privé-kilometers dat met de auto wordt gereden. Deze maatregel geschiedt EMU-saldo neutraal. (ChrU_662)

Inkomen en arbeid

- Loon- en inkomstenbelasting: lagere tarieven in alle schijven en met name in de 2e schijf (2%) leiden tot een lastenverlichting van 1,4 mld euro in 2014 oplopend tot 2,7 mld in 2017 (ChrU_413)
- Arbeidskorting: de maximale arbeidskorting voor inkomens tot 40.000 euro wordt verhoogd en de arbeidskorting voor hogere inkomens wordt deels verhoogd. Samen resulteert dit in een lastenverlichting voor gezinnen die oploopt van 1 mld euro in 2013 tot 1,5 mld euro in 2017. (ChrU_414, ChrU_415)
- WW-premies verlagen: de werkgeverspremie voor de WW (AWF) gaat omlaag. De lastenverlichting voor bedrijven loopt op van 0,5 mld euro in 2015 tot 1,0 mld euro in 2017. (ChrU_416)
- De ChristenUnie versobert het Witteveenkader door het aftoppen van de pensioenpremieaftrek boven 2,5 keer modaal. Deze maatregel komt bovenop de versoberingsmaatregelen van het Witteveenkader uit het Lenteakkoord. Deze maatregel leidt tot een toename van de lasten voor gezinnen met 1 mld euro in 2017 ten opzichte van het basispad (ChrU_433).
- Fiscale subsidie eigen woning: Met ingang van 2013 beperkt de ChristenUnie de mogelijkheden om de hypotheekrentelasten in mindering te brengen op het belastbare inkomen. Dit doet zij op twee manieren. Ten eerste beperkt de ChristenUnie de som waarover de hypotheekrente in mindering mag worden gebracht in 2013 tot 1 mln euro. Deze grens wordt vervolgens geleidelijk verder afgebouwd tot 750.000 euro in 2017 en 500.000 euro in 2022. Ten tweede beperkt de ChristenUnie het maximale belastingtarief voor de hypotheekrenteaftrek in vijf jaar van 52% naar 42% en vervolgens in twaalf jaarlijkse stappen naar 30%. In totaal verzwaaert dit pakket maatregelen de lasten in 2017 met 1,0 mld euro. (ChrU_500).
- De maatregelen - auto, fiets en ov - uit het Begrotingsakkoord 2013 ten aanzien van het belasten van de vergoedingen voor het woon-werkverkeer worden teruggedraaid. Daarbij wordt de onbelaste reiskostenvergoeding voor woon-werkverkeer met de auto maximaal 10 cent per kilometer. Woon-werkreizen per ov kunnen onbelast worden vergoed tot 50 km (enkele reis). Woon-werkverkeer met leaseauto's wordt conform het Begrotingsakkoord 2013 tot privé-kilometers gerekend. Hierdoor kan het overgrote deel van de leaseauto's niet meer gebruik maken van de uitzondering van 500 km voor privégebruik in de bijtelling. De bijtelling van leaseauto's wordt naast de CO₂-uitstoot ook EMU-saldo-neutraal gekoppeld aan het aantal privé-kilometers dat met de auto wordt gereden. Dit betreft een lastenverlichting van 0,9 mld euro in 2017. (ChrU_401, ChrU_660)

- De vitaliteitsspaarregeling, die vanaf 1 januari 2013 zou worden ingevoerd, wordt geschrapt. Dit impliceert een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,7 mld euro. (ChrU_424)
- Fiscaliseren AOW: de AOW wordt in 18 jaar tijd gefiscaliseerd. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 1,0 mld euro in 2017 en 3,8 mld euro structureel. AOW-gerechtigden met een aanvullend pensioen tot 12.000 euro worden volledig gecompenseerd via een hogere inkomensafhankelijke ouderenkorting; dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 0,7 mld euro in 2017 en 3,0 mld euro structureel. (ChrU_430, ChrU_431)
- Spaarloonregeling voor zorguitgaven: de spaarloonregeling wordt weer ingevoerd tot een fiscaal vrijgesteld bedrag van 613 euro per jaar. Van het gespaarde bedrag mogen toekomstige zorguitgaven worden gedaan. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 0,3 mld euro, aangenomen dat het gebruik van de regeling ongeveer de helft wordt van het gebruik van de oude spaarloonregeling. (ChrU_330)
- Heffingskorting voor werkgevers: werkgevers die 55-plussers in dienst nemen, krijgen een extra heffingskorting. De lastenverlichting voor bedrijven bedraagt in totaal 0,3 mld euro. (ChrU_406)
- Overdraagbaarheid algemene heffingskorting (AHK): de AHK wordt weer volledig overdraagbaar tussen partners met kinderen tot 6 jaar. Dit impliceert een lastenverlichting voor gezinnen van 0,2 mld euro in 2017 en 0,3 mld euro structureel. (ChrU_203)
- De langere opzegtermijn leidt tot een beperktere instroom in de WW. De maatregel om werkgevers de eerste zes maanden van WW-uitkeringen te laten betalen levert daarom 0,2 mld euro minder op. In afwachting van nadere uitwerking van de vormgeving is dit als verlaging van de WW-premies meegenomen conform het Begrotingsakkoord 2013. (ChrU_404)
- De ChristenUnie beperkt de 30% regeling voor kenniswerkers door de maximum termijn terug te brengen naar 5 jaar. Dit verzwaart de lasten met 0,1 mld euro. (ChrU_403)

Vermogen en winst

- De ChristenUnie verhoogt de erf- en schenkbelasting met 0,7 mld euro door alle tarieven met 10% te verhogen. (ChrU_156)
- De ChristenUnie introduceert de mogelijkheid tot vervroegd of willekeurig afschrijvingen voor investeringen gedaan in 2013, cf. eerdere kabinetsmaatregelen voor 2009, 2010 en 2011. Dit leidt tot een aanzienlijke lastenverlichting in 2013 en 2014 en een lastenverzwaring van 0,4 mld euro in 2017. Er is geen structureel lasteneffect. (ChrU_601)
- De ChristenUnie verhoogt de mkb-winstvrijstelling met 0,2 mld euro en integreert deze met de zelfstandigenaftrek. (ChrU_602)
- De ChristenUnie verlicht de lasten met 0,1 mld euro door een stakingstarief van 40%. (ChrU_600)
- De ChristenUnie verlengt de schijflengte van het lage tarief vennootschapsbelasting. De lasten worden met 0,1 mld euro verlicht. (ChrU_607)

- Verhogen heffingskorting box 3: het belastingvrij vermogen wordt verhoogd en er wordt weer een aanvullende heffingskorting per minderjarig kind ingevoerd. De lastenverlichting voor gezinnen bedraagt in totaal 0,1 mld euro. (ChrU_200)
- De ChristenUnie verhoogt de heffing voor woningcorporaties met 0,1 mld euro. Deze heffing is even hoog als de extra uitgaven aan huurtoeslag als gevolg van de hogere huurstijging. (ChrU_503)

Overig

- De ChristenUnie brengt consumptie van vlees onder het hoge btw-tarief. Dit is een lastenverzwaring van 0,8 mld euro. (ChrU_640)
- De ChristenUnie brengt kermissen, attractieparken, sportwedstrijden en -accommodatie, circussen, bioscopen, theaters, concerten, logiesverstrekking, podiumkunsten, kunstvoorwerpen en kunstenaars van het lage naar het hoge btw-tarief. Dit leidt tot een lastenverzwaring van 0,7 mld euro. (ChrU_152, ChrU-131)
- De ChristenUnie schaft de overdrachtsbelasting af voor starters op de woningmarkt. Dit levert een lastenverlichting van 0,2 mld euro. (ChrU_501)
- De ChristenUnie verhoogt de bestaande accijns voor alcohol en tabak met elk 0,1 mld euro en introduceert een heffing op vuurwerk van 0,1 mld euro. (ChrU_154, ChrU_641)
- De ChristenUnie verlaagt de PBO-heffing met 0,1 mld euro en introduceert een heffing voor nieuw op te richten ondernemingspleinen. (ChrU_609, ChrU_610)
- Structurele oploop woningmarktmaatregelen: De woningmarktmaatregelen van de ChristenUnie hebben na 2017 nog additionele budgettaire effecten. Het gaat om de maatregelen ChrU_500, ChrU_501, ChrU_503, ChrU_650, ChrU_651, ChrU_652 en ChrU_654. De doorwerking van dit pakket van maatregelen leidt op lange termijn tot een additioneel positief budgettair effect van 2,2 mld euro in 2040 (ChrU_920, ChrU_921).

Tabel 13.38 Lastenmutaties t.o.v. basispad in 2017, ex ante, mld euro

Maatregel	Bedrag
Milieu	4,9
Verhoging energiebelasting (ChrU_620)	1,3
Verhoging SDE+ heffing (ChrU_628)	1,3
Kilometerheffing auto's (ChrU_661)	0,7
Kilometerheffing vracht (ChrU_663)	0,7
Inputbelasting grijze stroom (ChrU_621)	0,4
Vliegbelasting (ChrU_672)	0,3
Openruimteheffing (ChrU_655)	0,2
Mrb oldtimers (ChrU_670)	0,2
Overig (ChrU_629, 627, 642)	0,0
Inkomen en arbeid	-4,1
Verlagen tarieven loon- en inkomstenbelasting (ChrU_413)	-2,7
Verhoging arbeidskorting (ChrU_414, 415)	-1,5
Verlaging WW-premies (ChrU_416)	-1,0
Witteveen (ChrU_433)	1,0
Beperking hypotheekrenteaf trek (ChrU_500)	1,0
Onbelaste reiskostenvergoeding (ChrU_660, 401)	-0,9
Afschaffing vitaliteitsspaarregeling (ChrU_424)	0,7

Fiscaliseren AOW (ChrU_430, 431)	0,3
Zorgspaarregeling (ChrU_406)	-0,3
Heffingskorting 55-plus (ChrU_406)	-0,3
Overdraagbaarheid AHK (ChrU_203)	-0,2
WW-premie/6-maanden WW-doorbetaling (ChrU_404)	-0,2
Overig (ChrU_421, 403)	0,0
Vermogen en winst	0,7
Verhoging erf- en schenkbelasting (ChrU_156)	0,7
Willekeurig afschrijven (ChrU_601)	0,4
Overig (ChrU_602, 600, 607, 200, 503)	-0,4
Overige lasten	1,5
Vlees naar hoog btw-tarief (ChrU_640)	0,8
Laag naar hoog btw-tarief (ChrU_152, 131)	0,7
Afschaffing overdrachtsbelasting starters (ChrU_501)	-0,2
Overig (ChrU_609, 154, 610)	0,4
Totaal lastenmaatregelen (blo)	3,0
w.v. gezinnen	1,2
bedrijven	1,6
buitenland	0,2

Niet-EMU-lastenontwikkeling

De niet-EMU-lasten nemen netto met 0,7 mld euro toe in 2017 t.o.v. het basispad. De niet-EMU-lasten kunnen gezien worden als een correctie op de lastenontwikkeling in 2017 op EMU-basis om tot de lastenontwikkeling te komen zoals die door gezinnen en bedrijven wordt ervaren. Intertemporele schuiven worden meegenomen omdat een lastenverzwaring in 2017 in deze gevallen (ten dele) wordt gecompenseerd door een lastenverlichting na 2017. De overige niet-EMU-lasten betreffen kosten voor bedrijven of gezinnen die het gevolg zijn van overheidsbeleid, maar geen directe gevolgen hebben voor het EMU-saldo.

- Door eigen betalingen en pakketbeperkingen nemen de lasten voor de burger toe met 0,8 mld euro. (ChrU_805, 802, 343, 323, 344, 342, 334, 318, 338, 319, 341, 345, 206)
- De lastenstijging op EMU-basis van de versoering van het Witteveen kader van 1 mld euro omvat een tijdelijk effect van 0,7 mld euro. De beperking van de fiscale aftrekbaarheid van pensioenpremies leidt op korte termijn tot een stijging van de belastingopbrengsten. Op de lange termijn staan daar echter lagere belastingopbrengsten tegenover, doordat ook de belastbare pensioenuitkeringen lager worden. Na correctie van de EMU-relevante lasten voor intertemporele schuiven resulteert de lastenontwikkeling zoals die over de gehele levensduur wordt ervaren. (ChrU_433)
- De lastenstijging op EMU-basis van de afschaffing van de vitaliteitsspaarregeling van 0,7 mld euro omvat een tijdelijk effect van 0,6 mld euro. Het afschaffen van de vitaliteitsspaarregeling leidt op korte termijn tot een stijging van de belastingopbrengsten. Op de lange termijn staan daar echter lagere belastingopbrengsten tegenover, doordat ook de belastbare uitkeringen van spaartegoeden lager worden. Na correctie van de EMU-relevante lasten voor intertemporele schuiven resulteert de lastenontwikkeling zoals die over de gehele levensduur wordt ervaren. (ChrU_424)

- De verlenging van de opzegtermijn leidt tot 0,3 mld zwaardere niet-EMU-relevante lasten voor bedrijven. (ChrU_404)
- De overheveling van rechtsbijstand naar de advocatuur leidt tot 0,4 mld zwaardere niet-EMU-relevante lasten voor bedrijven. (ChrU_112)
- De invoering van de kilometerheffing voor personenauto's en bestelwagens leidt tot een lastenverzwaring van 0,3 mld euro in 2017 als gevolg van het verwerken van de exploitatiekosten in de kilometerprijs. (ChrU_661)
- De invoering van de kilometerheffing voor vrachtwagens leidt tot een lastenverzwaring van 0,2 mld euro in 2017 als gevolg van het verwerken van de exploitatie- en vervangingskosten in de kilometerprijs. (ChrU_663)

Tabel 13.39 Niet-EMU-lastenmutaties t.o.v. basispad in 2017, ex ante, mld euro

Maatregel	Bedrag
Zorg (ChrU_805, 802, 343, 323, 344, 342, 334, 318, 338, 319, 341, 345, 206)	0,8
Intertemporeel (ChrU_433, 424)	-1,3
Sociale zekerheid (ChrU_404)	0,3
Overig (ChrU_112, 663, 661)	0,8
Totaal niet-EMU-lastenontwikkeling	0,7

13.8.4 Overzicht maatregelen klimaat en energie ChristenUnie

- De ChristenUnie verhoogt de energiebelasting in alle schijven 0,5 cent in 2014 en 0,5 cent in 2016. Deze maatregel heeft een positief EMU effect van 0,6 mld euro in 2014 en 2015 en van 1,1 mld euro in 2016 en 2017. (ChrU_620, ChrU_620);
- De ChristenUnie voert vanaf 2015 een inputbelasting in op de productie van grijze stroom op basis van kolen en gas. Deze maatregel heeft een positief EMU effect van 0,4 mld euro. (ChrU_621);
- De ChristenUnie voert vanaf 2013 een energiebesparingsaftrek om het isoleren van particuliere woningen te bevorderen. Deze maatregel heeft een negatief EMU effect van 0,3 mld euro per jaar tot en met 2016 (0 mld euro structureel). (ChrU_626);
- De ChristenUnie neemt binnen de gebouwde omgeving daarnaast diverse niet-budgettaire maatregelen, waaronder een eis om in de utiliteitsbouw alle maatregelen te nemen met een terugverdientijd van minder dan 7 jaar, een differentiatie van het eigenwoningforfait op basis van het energielabel, afspraken met individuele woningbouwcorporaties en uitrol van slimme meters;
- De ChristenUnie beperkt de interactie van de EIA, MIA en Vamil met het ETS en schrapt investeringen met een terugverdientijd korter dan zeven jaar van de lijsten. Deze maatregel heeft een positief EMU effect van 0,0 mld euro in 2013 oplopend tot 0,1 mld euro in 2015. (Chru_627);
- De ChristenUnie vervangt binnen de industrie de meerjarenafspraken door een verplichting om alle maatregelen met een terugverdientijd van minder dan 7 jaar te nemen. (Chru_625);
- De ChristenUnie intensificeert de SDE+ om 17% hernieuwbare energie volgens de Europese definitie in 2020 te bereiken. De maatregel heeft een negatief EMU effect van 1,2 mld euro in 2017 (2,0 mld euro structureel). (ChrU_628). Daarnaast wordt bij

kolencentrales 20% meestook van biomassa verplicht gesteld (Chru_623) en wordt de Structuurvisie wind op land ingevoerd;

- De ChristenUnie verzwaart de lasten met 1,2 mld euro in 2017 (2,0 mld euro structureel) door het verhogen van de SDE+-heffing. Deze maatregel heeft een positief EMU-effect van dezelfde omvang. (ChrU_628);
- De ChristenUnie verruimt de salderingsregels voor kleinverbruikers en collectieven. Deze maatregel heeft een negatief EMU effect van 0,02 mld euro in 2013 oplopend tot 0,08 mld euro in 2017 (0,14 mld euro structureel). (ChrU_629);
- De ChristenUnie voert vanaf 2013 een heffing in op het verbranden van afval. Deze maatregel heeft een positief EMU effect van 0,05 mld euro. (ChrU_642);

13.8.5 Overzicht maatregelen natuur ChristenUnie

Tabel 13.40 geeft een overzicht van alle geanalyseerde maatregelen. Naast de relevantie van de maatregelen voor biodiversiteit en beleving, zijn het budgettaire effect voor het Rijk en het (eventuele) effect op de lastendruk voor de landbouw weergegeven. In de teksten onder de tabel worden de maatregelen kort toegelicht.

Tabel 13.40 Geanalyseerde maatregelen, bedragen in mld euro's per jaar

Nummer	Maatregel	Relevant voor biodiversiteit	Relevant voor beleving	Uitgaven overheid natuur	Lastenverzwaring landbouw
ChrU_650	Verdichting binnenstedelijk bouwen		x	elders	
ChrU_651	Herinrichting oude bedrijfsterreinen		x	elders	
ChrU_652	landschap en natuur (Rods, EHS)	x	x	0,05	
ChrU_653	Waterkwaliteit en anti-verdroging	x		0,05	
ChrU_655	Openruimteheffing e.d.		x	elders	
ChrU_656	Alternatieve arrangementen opgesteld vermogen windenergie	x	x	- 0,035	zie energie en klimaat

ChrU_650: Verdichting binnenstedelijk bouwen

- De ChristenUnie investeert in projecten voor binnenstedelijk bouwen in de G30. Voor de financiering maakt ze gebruik van de opbrengsten van de openruimteheffing en vormen van cofinanciering. Het gaat om een (in de tijd oplopend) bedrag van structureel 0,1 mld euro per jaar.

ChrU_651: Herinrichting oude bedrijfsterreinen

- De ChristenUnie investeert in de herstructurering van oude bedrijventerreinen, waarbij de provincies de terreinen kiezen en waarbij het beschikbare rijksbudget dient ter cofinanciering. Het gaat om een bijdrage van de rijksoverheid van 0,05 mld euro per jaar.

ChrU_652: Landschap en Natuur (RodS, EHS)

- De ChristenUnie wil vanaf 2015 jaarlijks 0,05 mld euro extra voor natuur en landschap, 0,03 mld voor de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en 0,01 mld voor de realisatie van robuuste verbindingzones en Ruimte in en om de stad (RodS). Voor

ationale landschappen, zoals het Groene Hart, is 0,01 mld extra beschikbaar. Dit wordt bekostigd uit de opbrengsten van de openruimteheffing (ChrU_655).

- Deze maatregel bepaalt samen met de aanvullende inzet op aanpak van verdroging (ChrU_653), in belangrijke mate het licht positieve effect op biodiversiteit van de complete maatregelen set.

ChrU_653: Waterkwaliteit en antiverdroging

- De ChristenUnie stelt vanaf 2016 jaarlijks 0,04 mld euro beschikbaar voor de realisatie van de doelstellingen uit de Kaderrichtlijn Water en 0,01 mln voor het uitvoeren van anti-verdrogingsmaatregelen in Natura 2000-gebieden.

ChrU_655: Openruimteheffing e.d.

- De ChristenUnie wil een lokale leegstandsheffing en vormen van een openruimteheffing bij bebouwing in het buitengebied om de maatregelen ChrU_650, ChrU_651 en ChrU_652 te bekostigen.
- Met de verschillende maatregelen wordt de verdere bebouwing in het open gebied duurder gemaakt. De druk om te bouwen in open gebied neemt hierdoor af, dit heeft een positief effect op de belevingswaarde ervan.

ChrU_656: Alternatieve arrangementen

- De ChristenUnie wil via alternatieve arrangementen aanvullende financiering vinden voor de realisatie van natuur- en landschapsmaatregelen.
- In de praktijk blijkt dat het moeilijk is om uit voorbeelden die de ChristenUnie daarbij in gedachten heeft, substantiële (netto) bedragen te genereren. Voor gebiedsconcessies wordt uitgegaan van circa 25 mln per jaar. Voor de voorgestelde vormen van verevening is uitgegaan van 5 miljoen per jaar; en voor doorberekenen van de kosten van de MER is gerekend met 5 mln per jaar.

Opgesteld vermogen windenergie

- De ChristenUnie vergroot het opgestelde vermogen windenergie in de periode tot 2020 naar 6000 MW, een 2000 MW hoger niveau dan in het basispad.

De verkiezingsprogramma's 2012 laten zien welke keuzes politieke partijen maken voor de jaren 2013-2017. De programma's tonen aan dat er echt iets te kiezen valt voor de komende kabinetsperiode. Hoe gaan we na de economische crisis de overheidsfinanciën weer op orde brengen en hoe snel? Verhogen we de AOW-leeftijd en beperken we de aftrek van de hypotheekrente, of juist niet? Hoe verminderen we de filedruk? Willen we klimaatverandering aanpakken en zo ja, hoe dan? Is het de moeite waarde om meer geld uit te geven aan onderwijs of innovatie? Hoeveel trekken we uit voor natuur? Hoe kunnen we de woningmarkt beter laten functioneren? Hoe gaan we om met de stijging van de kosten van de zorg?

In de aanloop naar de verkiezingen van 12 september 2012 hebben tien politieke partijen - VVD, PvdA, PVV, CDA, SP, D66, GroenLinks, ChristenUnie, SGP, DPK - gevraagd om een analyse van hun verkiezingsprogramma's. Het CPB heeft de economische effecten geanalyseerd, het PBL de effecten op milieu.

Dit is een uitgave van:

Centraal Planbureau (CPB)
Postbus 80510 | 2508 GM Den Haag
(070) 338 33 80 | www.cpb.nl | info@cpb.nl

Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)
Postbus 30314 | 2500 GH Den Haag
(070) 328 87 00 | www.pbl.nl | info@pbl.nl

Gedrukt door:

De Swart BV
Postbus 53184 | 2505 AD Den Haag
(070) 308 21 21 | www.kds.nl | info@kds.nl

Foto omslag: GPD | Stephanie Versteeg

Augustus 2012 | ISBN 978-90-5833-559-3

